

چرا خواب های غیر واقعی میبینیم؟

هفته پیش گفتیم آنچه را که در خواب، غیر طبیعی میبینیم، ایراد آن از چشم باطنی ماست که دچار اعوجاجی شده، و گفتیم خیال ما مانند آینه ای است که اگر صاف و بی رنگ باشد در نتیجه شاخص را نیز همانطور که هست نشان میدهد، اما اگر دارای اعوجاجی بوده یا رنگی باشد آنچه نشان میدهد نیز خلاف واقع است.

اما اعوجاج و خرابی چشم داخلی (خیال) ما دلایل مختلفی میتواند داشته باشد، از جمله:

1- فساد در اخلاط چهارگانه بدن: اخلاط چهارگانه اگر از تعادل خارج شده و هر کدام غلبه پیدا کند، روی مغز تأثیر گذاشته و خیال انسان را به رنگ خود در می آورد.

مانند کسانی که خلط صفرا در آنها غالب است در خواب خود آتش و دعوا و غضب و مانند آن را همراه با روشنایی چراغ و آفتاب میبینند.

کسانی که دم در آنها غلبه دارد، جنگ و خون ریزی میبینند و به اقتضای طبع خود خواب های شهوانی بیشتری دارند.

کسانی که بلغم در آنها غلبه دارد، دریا و رودخانه و برف و باران و سرما میبینند.

کسانی که خلط سودا در آنها غالب بوده و بیماری های روانی یا افسردگی دارند، خواب آنها نیز مشوش

و ترسناک و تاریک میشود.

و امثال این خواب ها که تاثیر فسادى است که چشم درونى ايشان از سوء مزاج ايشان پيدا کرده است.

2- همانطور که گفتيم معمولا چیزهایی را در خواب میبینیم که به آن عادت داریم حال اگر به امور غیر واقعی عادت داشته باشیم خوابمان نیز از واقعیت خارج شده و دچار فساد میشود. مانند دروغگویان یا شعرا (زیرا خیالشان عادت به تشبیهات بعیده و مدایح کاذبه دارد).

3- گاهی که امر عظیمی رخ داده باشد یا خبر و سخن غریبی شنیده ایم که نفس را به تعجب و آ داشته و توجه تمامی به آن کرده ایم، آن مسئله هم در خیال تأثیر گذاشته و در خیال، همان امر مصور شده و در خواب میبینیم. (مانند تأثیر فیلم ترسناک در خواب همان شب)

4- از دیگر مسائلى که باعث فساد خیال میباشد شهوت و غضب است. مانند وقتی که شهوت نکاح یا آب و غذا یا حب مال و جاه دنیا یا بغض عداوت با شخصی یا قومى در ما مستولى میشود، در خیال نیز تأثیر گذاشته و به مقتضای آن خواب میبینیم.

5- دین و اعتقاد خود شخص و آنچه که در مورد دیگران از کفر و ایمان میدانند چه حق باشد یا باطل، در خواب صاحب آن فکر و اعتقاد تأثیر میگذارد. چنانکه یهودى موسى علیه السلام را خواب میبیند و نصارا عیسی (ع) را و مسلمین خاتم الانبیا و ائمه معصومین علیهم السلام را در خواب های خود میبینند. و جهال آنچه را که در این خواب ها میبینند دلیل بر حقانیت یا عدم اعتقاد نسبت به شخصی می انگارند، غافل از اینکه اینها همه از فساد خیال خواب بینندگان است. و میبینم در این دوره مدعیانی که خواب های مریدان خود را دلیل بر حقانیت خود گرفته اند.

6- گاهی فساد خواب از بخارات معده عارض شده و تأثیر آن هنگامى است که شام سنگینی خورده و معده بخار میکند و آن بخارات در سر میپیچد و با خیال شخص مخلوط شده و هر ساعتی نیز به شکلی میشود. مانند اینکه خواب میبینند انسانی برگشته و تبدیل به شتر شد. و در این حال نیز خواب اعتباری ندارد.

7- خیال از آب و هوا نیز تأثیر پذیر بوده و تغییرات جوی باعث فساد در آن میشود. از این جهت خوابهایی که در یخبندان و برف و باران دیده میشود اعتبار چندانی ندارد.

و بعضا خیال از تأثیرات افلاک و کواکب فاسد میشود و در بسیاری از موارد جهات متعدده ای که در بالا ذکر شد در خواب تأثیر گذاشته و هر علتی از جهتی باعث فساد آن میشود و فساد مرکبی را ایجاد میکند.

در آخر نتیجه میگیریم که زمانى خواب صادق و واقعی است که آینه خیال بی رنگ و شکل باشد و بر حسب فطرت الهی قرار گرفته باشد. لذا بهترین خواب ها خواب کسانی است که در دنیا زاهدند و تعلق را از جمیع جهات از دنیا بریده اند و خیال خود را به هیچ چیز از این دنیا عادت نداده و محبت به غیر از خداوند در دل های ايشان نیست.

بد نگفته است شاعر:

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است

مرحوم محمد کریم خان کرمانی اع میفرمایند:

و اعظم استقامت خیال در توحید و توجه به خدای احد است و انقطاع از ما سوی و سلوک در صراط باریکتر از موی توحید، پس هر کس بحقیقت موحد شد از جمیع خصوصیت ها و رنگ ها و شکل ها طبع ها رست و بر فطرت الهیه که بر حسب مشیت الهیه است شد و مشیت الهیه هم بر صفت توحید است پس فطرت الهیه برای احدی باقی نیست مگر برای موحدان و اهل ایمان حقیقی و جمیع غیر ایشان همه منحرف از فطرت هستند و هر کس که بر فطرت است صاف و بی رنگ و شکل و تعین و خصوصیت است و هر کس که چنین شد آنچه در آینه خاطر او افتد در خواب یا بیداری یا مکاشفه موافق حق واقع است چنانکه هر چشمی که بر فطرت شد و بی عرض و مرض شد لامحاله آنچه میبیند موافق خارج واقع باشد چنانکه هر آینه که صاف و بی رنگ و شکل شد آنچه در آن نماید موافق شخص خارجی است.

این بحث در هفته آینده ادامه خواهد داشت...